

לשמוע קול תורה – פסוק השבוע

פרשת נח

תקוה לבן אנוש

בתחילת פרשתנו (פרק ו) מופיעים שלושה פסוקים המתארים את גודל ההשחתה שהייתה בעולם לפני המבול:

(יא) וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לְפָנֵי הָאֱלֹהִים וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ חַמְסָה.

(יב) וַיֵּרָא אֶל־הוֹהֵם אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ.

(יג) וַיֹּאמֶר אֶל־הוֹהֵם לָנֶחַךְ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנֵי כִי מְלֵאָה הָאָרֶץ חַמְסָה מִפְּנֵיהֶם וְהִנֵּנִי מִשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ.

בשלושת הפסוקים הללו מופיעה המילה "ארץ" שש פעמים. נראה כאילו הארץ היא החוטאת - "ותישחת הארץ לפני הא-לוהים", והיא זו שנענשת - "והנני משחיתם את הארץ".

וכי ארץ יכולה לחטוא? וכי שייך להעניש ארץ שאין לה דעת?

ודאי שכוונת הפסוקים היא ליושבי הארץ. המילים "ותישחת הארץ" מלמדות על יושבי הארץ ששיחתו את דרכם, והביטוי "כי מלאה הארץ חמס" מורה שבני אדם היו אלימים אלו כלפי אלו. אך עדיין נותרת בעינה השאלה לגבי העונש: "והנני משחיתם" (את בני האדם) "את הארץ" - כלומר עם הארץ יחד. ואכן כך היה, גם הארץ נשחתה. לא רק האנשים מתו אלא כל היקום חרב ממי המבול.

נראה שכשהתורה מדברת על הארץ היא מתייחסת למעשה לארציות. העולם נברא בלי תורה. רק הארץ משמשת בו ואין כל יחס לשמים, ואם יש רק ארציות, הדרך סלולה ל"ותימלא הארץ חמס". כאשר העולם מושתת על מציאות של בשרהוא מגיע בקלות ל"כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ".

העונש הוא התיקון - "והנני משחיתם את הארץ" - אני מחריב את המציאות שכל כולה ארצית, כדי לכוון עולם חדש. המים, המסמלים את התורה, מכסים את כל הארץ כדי שתוכל לקום מציאות חדשה.

החל מנח מתפתחת הדרגה מציאות אחרת, ועולם חדש מתחיל להיוולד. אלוקים מגיח מהמסתור משום שהאדם אינו יכול להסתדר בלעדיו. הוא יוצר קשר עם נח, מדבר עמו ומעניק לו ציווי. מנח ייולד שם, איש הרוח, וממנו ייולד אברהם שיפעל להכרת ה' בעולם. או אז יקום עם ישראל שיקבל את התורה, ומציאות העולם תהא לא רק ארצית אלא משולבת ומורכבת מארציות ומשמימיות.

פרשתנו מלמדת אותנו שאדם שאין מפיתים בו רוחניות מצוי בסכנה. על כן חשוב כל כך שמערכת החינוך לא תסתפק בהוראת מתמטיקה ופיזיקה, שפות והיסטוריה, אלא תתמקד בד בבד בהענקת ממד רוחני, שבלעדיו אין תקווה לבן אנוש.

שאל דוד בוצ'קו